

Sygn. akt III KK 69/21

POSTANOWIENIE

Dnia 10 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk

w sprawie R.M.
skazanego z art. 207 § 1 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 10 czerwca 2021 r.
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k.
kasacji wniesionej przez jego obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w R.
z dnia 29 czerwca 2020 r., sygn. akt V Ka (...),
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w R.
z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt II K (...)

p o s t a n o w i ł

**oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną oraz obciążyć
skazanego R. M. kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

R. M. został oskarżony o to, że w okresie od 1 stycznia 2013 roku do 9 grudnia 2017 roku w R., znęcał się psychicznie i fizycznie nad swoją żoną A. M. w ten sposób, że wyzywał ją słowami wulgarnymi uznanymi powszechnie za obelżywe, bił rękoma oraz kopał po całym ciele, szarpał za włosy i odzież, popychał, a nadto działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, używając przemocy w postaci przytrzymywania za ręce i krępowania ruchów ciała, wielokrotnie doprowadził ją do obcowania płciowego w postaci odbycia stosunków oralnych i analnych,

tj. o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. i art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Rejonowy w R. wyrokiem z dnia 5 grudnia 2019 r.:

1. oskarżonego R.M. uznał za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu z tym, iż ustalił, że dopuścił się go w okresie bliżej nieustalonym od początku 2013 roku do 10 grudnia 2017 roku i zakwalifikował go na podstawie art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 197 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierza mu karę 5 (pięciu) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,
2. na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności zalicza okres jego rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od 15 grudnia 2017 roku, godz. 07:00,
3. zwalnia oskarżonego od ponoszenia opłaty, zasądza od niego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 6.464,62 zł (sześć tysięcy czterysta sześćdziesiąt cztery złote sześćdziesiąt dwa grosze) tytułem wydatków.

Powyższy wyrok zaskarżył prokurator oraz obrońca oskarżonego, zarzucając mu:

1. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie:
 1. obrazę art. 7 k.p.k. polegającą na dokonaniu stronnictwej oceny dowodów w postaci zeznań świadków, przejawiającej się w uznaniu za niewiarygodnych świadków będących członkami rodziny oskarżonego bądź też jego znajomymi właśnie z uwagi na powiązania z oskarżonym, w sytuacji, gdy Sąd nie stosował takich kryteriów w stosunku do świadków związanych z pokrzywdzoną - jej siostry i koleżanek, co miało wpływ na treść wyroku;
 2. obrazę art. 7 k.p.k., polegającą na sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego ocenie wiarygodności zeznań pokrzywdzonej – A. M., która zainicjowała niniejsze postępowanie w celu polepszenia swojej sytuacji procesowej w postępowaniu o rozwód, a kilka miesięcy przed wszczęciem

postępowania, wyprowadziła ze wspólnego rachunku bankowego małżonków kwotę 45 tysięcy złotych, co wskazuje, że jej motywacją była chęć osiągnięcia korzyści majątkowej i pozbycie się męża ze wspólnego mieszkania, co miało wpływ na treść wyroku;

3. obrazę art. 7 k.p.k., polegającą na sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego ocenie wiarygodności zeznań syna oskarżonego – M. M., który jest skonfliktowany z ojcem, wykazuje wrogość do oskarżonego i jego rodziny, opowiada się po stronie matki, a zatem jest osobiście zaangażowany po jednej ze stron konfliktu, co miało wpływ na treść wyroku;
4. obrazę art. 7 k.p.k. polegającą na sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego ocenie zeznań świadków - sąsiadów państwa M., w zakresie w jakim Sąd uznał, iż niewiarygodne są zeznania świadków, którzy stwierdzili, że nigdy nie słyszeli odgłosów awantur dochodzących z mieszkania rodziny M., w sytuacji gdy świadkowie nie mieli interesu w tym, aby ukrywać takie okoliczności, a gdyby faktycznie dochodziło do tak drastycznych zdarzeń jak te, które opisywała A. M., to wówczas musieliby oni słyszeć dochodzące z tegoż mieszkania odgłosy, co miało wpływ na treść wyroku;
5. obrazę art. 170 § 1 pkt 5 i § 1a k.p.k. w zw. z art. 193 §1 k.p.k., poprzez oddalenie wniosku dowodowego o zasięgnięcie opinii biegłego z zakresu ginekologii i proktologii na okoliczność ustalenia czy możliwe jest dokonanie gwałtów przez oskarżonego w sposób opisany przez pokrzywdzoną, czy takie zachowanie powinno doprowadzić do powstania obrażeń na ciele pokrzywdzonej trwale widocznych, co miało wpływ na treść wyroku;
6. obrazę art. 170 § 1 pkt 5 i § 1a k.p.k. poprzez oddalenie wniosku obrony o zwrócenie się do (...) Centrum Ginekologiczno-Położniczego ul. (...) R. o zażądanie dokumentacji medycznej dotyczącej zabiegu przeprowadzonego u A.M. w 2013 roku na okoliczność ustalenia daty zabiegu, a przede wszystkim badań kontrolnych oraz czy w dacie badań kontrolnych stwierdzono u pokrzywdzonej jakiekolwiek obrażenia ciała, jak również ustalenie, wezwanie i dopuszczenie dowodu z zeznań lekarza przeprowadzającego badania kontrolne

na tę samą okoliczność - tj. czy zostały stwierdzone obrażenia na ciele A. M. w dacie dokonania badań kontrolnych, w sytuacji gdy wniosek zmierzał do ustalenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia o odpowiedzialności karnej oskarżonego, co mogło mieć wpływ na treść wyroku;

7. obrazę art. 196 § 3 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku obrony o powołanie innego biegłego psychologa, aniżeli biegłej D.Z. z uwagi na uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności, wynikające z faktu, iż biegła uprzednio opiniowała co do pokrzywdzonej – A. M., M. M. i stwierdziła, że osoby te mówią prawdę, a następnie opiniowała co do oskarżonego, co budzi poważne wątpliwości co do jej bezstronności przy wydawaniu takiej opinii, a które to uchybienie mogło mieć wpływ na treść wyroku;
8. obrazę art. 201 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. polegającą na oddaleniu wniosku o uzupełnienie opinii poprzez dołączenie sprawozdania z przeprowadzonych czynności, w tym dołączenia kwestionariuszy- testów psychologicznych, które rozwiązywali w ramach badań pokrzywdzona i oskarżony, co naruszało prawo do obrony oskarżonego, gdyż brak takich testów uniemożliwiał weryfikację opinii pod względem jej fachowości i rzetelności, zwłaszcza że pojawiły się istotne wątpliwości co do tego, czy biegli w czasie sporządzenia opinii łącznej w ogóle dysponowali opinią biegłej psycholog, co mogło mieć wpływ na treść wyroku;
9. obrazę art. 175 §1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. poprzez odebranie oskarżonemu prawa do złożenia pełnych wyjaśnień, w trakcie rozprawy w dniu 5 grudnia 2019r., co stanowi przejaw rażącego naruszenia prawa do obrony;
10. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść wyroku, a mianowicie błąd dowolności polegający na przyjęciu, iż oskarżony znęcał się fizycznie i psychicznie nad swoją żoną w okresie od początku 2013 r. do 10 grudnia 2017 r. w sytuacji, gdy oskarżony w rzeczywistości padł ofiarą pomówienia ze strony swojej żony oraz syna, a niniejsze postępowanie zostało zainicjowane jedynie w celu poprawienia sytuacji procesowej A. M. w sprawie rozwodowej, co miało wpływ na treść wyroku.

Powołując się na przytoczone wyżej zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu przestępstwa.

Natomiast prokurator podnosząc zarzut rażącej niewspółmiernej łagodności kary wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu kary 12 lat pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w R. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że orzeczoną wobec oskarżonego karę pozbawienia wolności podwyższył do 8 lat, zaś w pozostałej części wyrok ten utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego zarzucając mu:

1. rażące naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie rażąco obrazę art. 433 § 2 k.p.k. w. zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegającą na nierozpoznanie następujących zarzutów apelacji:
 1. zarzutu obrazu prawa procesowego, art. 7 k.p.k., polegającej na stronnictwej ocenie materiału dowodowego poprzez ocenę zeznań korzystnych dla skazanego przez pryzmat jego pokrewieństwa bądź znajomości ze świadkami, w sytuacji, gdy Sąd nie stosował takich samych kryteriów dla oceny zeznań rodziny i koleżanek pokrzywdzonej;
 2. zarzutu obrazu prawa procesowego, art. 7 k.p.k. polegającej na sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego ocenie zeznań świadków - sąsiadów państwa M., w zakresie w jakim Sąd uznał, iż niewiarygodne są zeznania świadków, którzy stwierdzili, że nigdy nie słyszeli odgłosów awantur dochodzących z mieszkania rodziny M., w sytuacji gdy świadkowie nie mieli interesu w tym, aby ukrywać takie okoliczności, a gdyby faktycznie dochodziło do tak drastycznych zdarzeń jak te, które opisywała A. M., to wówczas musieliby oni słyszeć dochodzące z tegoż mieszkania odgłosy;

3. zarzutu obrazy prawa procesowego, art. 170 § 1 pkt 5 i § 1a k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k., polegającego na oddaleniu wniosku dowodowego o zasięgnięcie opinii biegłego z zakresu ginekologii i proktologii na okoliczność ustalenia czy możliwe jest dokonanie gwałtów przez oskarżonego w sposób opisany przez pokrzywdzoną, czy takie zachowanie powinno doprowadzić do powstania obrażeń na ciele pokrzywdzonej trwale widocznych, co miało wpływ na treść wyroku;
4. zarzutu obrazy prawa procesowego, art. 170 § 1 pkt 5 i § 1a k.p.k. poprzez oddalenie wniosku obrony o zwrócenie się do (...) Centrum Ginekologiczno-Położniczego ul. (...) R. o zażądanie dokumentacji medycznej dotyczącej zabiegu przeprowadzonego u A.M. w 2013 roku na okoliczność ustalenia daty zabiegu, a przede wszystkim badań kontrolnych oraz czy w dacie badań kontrolnych stwierdzono u pokrzywdzonej jakiekolwiek obrażenia ciała, jak również ustalenie, wezwanie i dopuszczenie dowodu z zeznań lekarza przeprowadzającego badania kontrolne na tę samą okoliczność - tj. czy zostały stwierdzone obrażenia na ciele A.M. w dacie dokonania badań kontrolnych, w sytuacji gdy wniosek zmierzał do ustalenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia o odpowiedzialności karnej oskarżonego, co mogło mieć wpływ na treść wyroku;
5. zarzutu obrazy prawa procesowego, art. 196 § 3 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku obrony o powołanie innego biegłego psychologa, aniżeli biegłej D.Z. z uwagi na uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności, wynikające z faktu, iż biegła uprzednio opiniowała co do pokrzywdzonej – A. M., M. M. i stwierdziła, że osoby te mówią prawdę, a następnie opiniowała co do oskarżonego, co budzi poważne wątpliwości co do jej bezstronności przy wydawaniu takiej opinii, a które to uchybienie mogło mieć wpływ na treść wyroku;
6. zarzutu obrazy prawa procesowego, art. 201 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. polegającej na oddaleniu wniosku o uzupełnienie opinii poprzez dołączenie sprawozdania z przeprowadzonych czynności, w tym dołączenia kwestionariuszy testów psychologicznych, które rozwiązywali w ramach badań pokrzywdzona i oskarżony, co naruszało prawo do obrony oskarżonego, gdyż brak takich testów

uniemożliwiał weryfikację opinii pod względem jej fachowości i rzetelności, zwłaszcza że pojawiły się istotne wątpliwości co do tego, czy biegli w czasie sporządzenia opinii łącznej w ogóle dysponowali opinią biegłej psycholog, co mogło mieć wpływ na treść wyroku;

- w sytuacji, gdy sąd odwoławczy zobowiązany był rozpoznać wszystkie zarzuty podniesione w apelacji, co z kolei powinno znaleźć wyraz w uzasadnieniu wyroku, a które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia;

7. rażące naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie rażąco obrazę art. 175 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku oskarżonego o przyjęcie od niego uzupełniających ustnych wyjaśnień w toku rozprawy odwoławczej, co stanowiło naruszenie prawa do obrony oskarżonego, a nadto mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, gdyż oskarżony chciał podzielić się swoją wiedzą, którą powziął w trakcie postępowania o rozwód, już po zapadnięciu wyroku Sądu pierwszej instancji w niniejszej sprawie.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, co uzasadnia oddalenie jej w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego cel stanowi eliminacja z obiegu prawnego orzeczeń dotkniętych najpoważniejszymi uchybieniami, mogącymi wywrzeć wpływ na treść orzeczenia. Zarzut kasacyjny – aby okazać się skuteczny – musi więc wskazywać na naruszenie znaczącej rangi, a nie stanowić polemikę z niesatysfakcjonującym strony rozstrzygnięciem Sądu II instancji. Z uwagi na wyjątkowy charakter kasacji, strona może ją wnieść jedynie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia

prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2018 r., sygn. akt II KK 58/18).

Natomiast taki charakter ma kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego, który skopiował w istocie zarzuty podniesione wcześniej w apelacji oraz zarzucił sądowi odwoławczemu ich nierozpoznanie, co w jego ocenie stanowi rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w. zw. z art. 457 § 3 k.p.k., czego wyrazem jest nieodniesienie się w uzasadnieniu wyroku do przedstawionych przez skarżącego argumentów.

Odnosząc się do tak sformułowanych zarzutów kasacyjnych należy stwierdzić, iż są one bezzasadne w stopniu oczywistym. „Kwestionowanie spełnienia przez sąd odwoławczy standardu kontroli rzetelnej obarczone jest dodatkowym wymogiem, precyzyjnego wykazania, które z zarzutów apelacyjnych nie zostały w ogóle rozpoznane (art. 433 § 2 k.p.k.), i że uchybienie takie mogło mieć istotny wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia. W przypadku podniesienia zaś naruszenia art. 457 § 3 k.p.k., należy mieć dodatkowo na uwadze, że sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego, następuje już po wydaniu orzeczenia, co w świetle brzmienia art. 537a k.p.k., nie może powodować uchylenia wyroku tylko z tego powodu, że nie spełnia ono wymogów art. 457 § 3 k.p.k.” (Postanowienie SN z 28.10.2020 r., IV KK 442/20, LEX nr 3088843).

Ponadto wynikający z treści art. 433 § 2 k.p.k. obowiązek sądu odwoławczego rozważenia wszystkich zarzutów apelacyjnych oznacza konieczność odniesienia się do ich istoty, a nie do wszystkich szczegółowych argumentów podniesionych w uzasadnieniu apelacji. Zgodnie z art. 424 § 1 k.p.k. uzasadnienie wyroku ma być zwarte, a więc w taki sposób sąd odwoławczy winien uargumentować swoje stanowisko co do podniesionych zarzutów, odnosząc się do ich istoty.

Analiza treści uzasadnienia sądu *ad quem* prowadzi do wniosku, iż sąd ten rozważył wszystkie zarzuty podniesione w apelacji oraz uznając je za niezasadne, w sposób zwarty – ale wyczerpujący – uargumentował swoje stanowisko. Podsumowując swoje rozważania w ramach zarzutu obrazy art. 7 k.p.k. sąd

odwoławczy stwierdził w uzasadnieniu wyroku, iż „...ustalając przebieg zdarzenia Sąd miał na uwadze wszystkie okoliczności ujawnione na rozprawie, a więc nie tylko te obciążające oskarżonego, ale także te przemawiające na jego korzyść, co oznacza, że ocena dowodów miała charakter obiektywny. Poza rozważaniami sądu nie pozostały żadne dowody bądź okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia. Wnioski wyciągnięte z materiału dowodowego są logiczne, zgodne ze wskazaniami wiedzy i życiowo - zawodowym doświadczeniem, a te rozważania sądu orzekającego zostały w całości podzielone przez sąd odwoławczy.”

W dalszej części uzasadnienia sąd *ad quem* stwierdził nadto, iż „apelacja w głównej mierze koncentruje się na polemice z ustaleniami dokonanymi przez sąd orzekający, powołując się na dowody, którym Sąd odmówił przyznania waloru wiarygodności, pomijając bądź bagatelizując przyczyny takiego stanowiska sądu. Taka postawa, aczkolwiek zrozumiała, nie może niejako automatycznie dowodzić o trafności apelacji. Nie może być bowiem tak, że zawsze, gdy sąd odmawia wiarygodności relacjom strony procesowej, a jednocześnie decyzja sądu potwierdzona jest przez inne obiektywne dowody zebrane w sprawie, to orzeczenie jest obarczone błędem bądź wydane w wyniku błędnej oceny dowodów. Sąd I instancji przeprowadził wręcz drobiazgowe postępowanie. Nie można więc skutecznie stawiać zarzutu naruszenia reguł prawa procesowego regulującego postępowanie dowodowe, w tym tych, które odnoszą się do dowodów z opinii biegłych bądź dokumentów. Opinie dopuszczonych w sprawie biegłych ocenione zostały prawidłowo, brak jest podstaw do twierdzenia, że były one niepełne, niejasne lub wewnętrznie sprzeczne, a tym samym by sąd był zobligowany do powoływania kolejnych biegłych lub by niezbędne było uzupełnianie tych opinii w kierunku postulowanym przez obronę. Sąd odwoławczy zauważa i podziela oceny sądu rejonowego co do podjętych decyzji procesowych oddalających wnioski obrony w tym zakresie. Ocena sądu I instancji znajduje pełne oparcie w przywołanych jako podstawa prawna przepisach procedury i nie ma podstaw (poza oczekiwaniem oskarżonego w tym zakresie) by decyzje owe skutecznie podważać. Jak już wyżej wskazano sąd rejonowy wzorowo i wręcz drobiazgowo przeprowadził postępowanie, analiza akt wskazuje na umożliwienie oskarżonemu składania wielokrotnych i wręcz wielogodzinnych wyjaśnień. Oskarżony odnosił się

praktycznie do każdego dowodu, a więc czynienie zarzutu uniemożliwienia złożenia mu wyjaśnień i tym samym naruszenia jego prawa do obrony ocenić należy jako nieporozumienie. Trudno nawet oprzeć się wrażeniu, że oskarżony nie tyle realizował swoje prawo do obrony (niczym nie skrępowane) ale konsekwentnie dążył do przejęcia roli gospodarza tego procesu. Taki sposób rozumienia realizacji słusznego prawa do obrony nie może znaleźć akceptacji.”

W kontekście przytoczonych fragmentów uzasadnienia Sądu II instancji zarzuty autora kasacji jawią się jako oczywiście bezzasadne i zmierzające wyłącznie do ponowienia prawidłowo przeprowadzonego postępowania odwoławczego.

Mając powyższe na względzie należało postanowić, jak w sentencji